

KÖTÜLÜĞÜ ENGELLEME GÖREVİ*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Bu cuma size Bursa'dan hitab ediyorum.

Azabın Umûmî Gelmesi

Peygamber Efendimiz, bir hadis-i şeriflerinde buyuruyorlar ki:¹

أَيُّمَا قَوْمٍ عُمِلَ فِيهِمُ بِالْمَعَاصِي، هُمْ أَعَزُّ وَأَكْثَرُ، لَمْ
يُغَيِّرُوا، إِلَّا عَمَّهُمْ أَهْلُ بَعْقَابِهِ
(ابن أبي الدنيا عن جرير)

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

¹ İbn-i Ebi'd-Dünyâ, *Ukûbat*, c.I, s.173, no:259; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Lafız farkıyla: Ebû Dâvud, *Sünen*, c.XI, s.413, no:3775; İbn-i Mâce, c.II,

s.1329, no:4009; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.363, no:19236; s.364, no:19250 ve s.366, no:19273; İbn-i Hibban, *Sahîh*, c.I, s.536, no:300 ve s.537, no:302; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.92, no:663; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.II, s.331, 332, no:2379-2385; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19979; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.379; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XIX, s.17; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXVII, s.247; . İbn-i Abdi'l-Ber, *et-Temhîd*, c.XXIV, s.312; Tahavî, *Müşkilü'l-Âsâr*, c.III, s.175, no:991; Cerîr ibn-i Abdullah RA'dan.

Ebû Dâvud, *Sünen*, c.II, s.525, no:4338; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.91, no:19978; Huşeym Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.145, no:5535; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.X, s.433, no:9974.

RE. 178/1 (*Eyyümâ kavmin umile fîhim bi'l-meàsî, hüm eazzü ve ekseru lem yugayyirû, illâ ammehümü'llâhu bi-ikàbihî.*) *Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.*

Birinci hadisimiz bu... Teberrüken mübarek metnini okuduğumuz, Peygamber SAS Efendimiz'in mübarek sözü. Buyuruyor ki, Peygamber SAS Efendimiz bu hadis-i şerifinde:

(*Eyyümâ kavmin umile fîhim bi'l-meàsî*)
“Herhangi bir kavim ki, içinde günahlar işleniyor bu kavmin...” Yâni bir topluluk, insan topluluğu, bir şehir, bir kasaba, bir grup, bir millet; içinde günahlar işleniyor. (*Hüm eazzü ve ekseru*) Halbuki müslümanlar, Allah'tan korkan insanlar daha izzetli orada ve sayıca daha çok... (*Lem yugayyirû*) Sayıca daha çok oldukları halde, izzetli itibarlı oldukları halde, güçlü kuvvetli oldukları halde, durdurmuyorlar bu günah işlenmesini, engellemiyorlar, değiştirmiyorlar durumu...”

Ceza olarak ne olur?.. (*İllâ ammehümü'llâhu bi-ikàbihî.*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri o kavme azabı umûmî indirir. Sadece o günahı işleyenleri cezalandırmaz, günahları işleyenleri durdurması gereken, durdurmaya gücü yeten insanlar durdurmamışsa, azabı, gazabı, cezayı, ikâbı onlara da şâmil kılar. Onları da cezalandırır. Yâni, ceza hepsinin üstüne umûmî olarak gelir.”

Ama, adamcağız camide namaz kılıyor, evinde Kur'an okuyor. O gün oruçlu veya abdestli... Azab şehrin üstüne umûmî olarak iner. Felâket, belâ, musîbet, Allah'ın kahır, gazabı hepsinin

üstüne umûmî olarak gelir. Neden?.. Evet o namazlı niyazlı, ibadetli ama, öteki kötülerin kötülük yapmasını engellemedi. İşte bundan dolayı...

Şimdi aziz ve muhterem kardeşlerim, tabii radyo kurduk; biz radyoda söylüyoruz, siz dinleyiciler dinliyorsunuz. Hep hatırıma gelir, dükkânlarda an'anevî bir levha vardır: “*Müşteri velînîmetimdir.*” diye. İnsanın velînîmeti, kendisine nimet veren, yetiştiren, besleyen, çok iyilik yapmış insanlar demek. “*Müşteri velînîmetimdir.*” diyor dükkânın sahibi, tabii müşteri olmasa, dükkân çalışmayacak.

Siz dinleyiciler de tabii, velînîmetimizsiniz, bizi dinliyorsunuz. El-hamdü lillâh, vaazımızı dinleyen müslüman kardeşlerimiz velînîmetimiz bizim... Sözlerimizi dinliyorlar, ama bu sözlerden istifade etmek ve onları uygulamak lâzım!.. Peygamber Efendimiz'in hadis-i şerifleri sadece dinleyip beğenmek için değil, anlayıp uygulamak için aynı zamanda...

Şimdi bunu niçin söylüyorum: Ülkemizin yüzde doksan dokuzu müslüman olan mü'min insanlardan müteşekkil olduğu dâimâ söylenir. Gerçek müslüman sayısı hakîkten çok yüksek olan, sayıca müslümanların çok fazla nisbette olduğu, müslüman bir ülke Türkiye... Evet cumhuriyet, lâik vs. ama, ahalisi müslüman ülkelerin en başında gelen, İslâm ülkelerinin baş tacı ettikleri, sevgi ile baktıkları, takdir ile izledikleri insanlar... Yâni müslüman, iyi müslüman.

Tabii müslüman ne demek?.. Allah’a inanmış, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa SAS Efendimiz’e bağlanmış, Allah’ın kitabına tâbî, Allah’ın ahkâmını uygulamağa çalışan insanlar... İnsanın bir iyi insan olması var; kendisi şahsen iyi insan, ibadetini yapıyor, dînî vazifelerini yapıyor, kötülük yapmıyor, ahlâkı güzel... Bir de çevresine karşı vazifeleri var; içinde yaşadığı topluma karşı, cemiyete karşı vazifeleri var...

İslâm dini bir toplum dinidir. Yâni, “Din bir duygu, ona kimse ilişmez. İşte bir dağın köşesine gitsin, dindarlığını yapsın...” filân. Böyle bir şey yok İslâm’da... İslâm, topluluğa karşı vazifeler yüklüyor müslümanların üzerine... Toplu yaşamayı, toplum halinde, cemiyet halinde yaşamayı teşvik ediyor ve cemiyet halinde yaşamamanın çok hayırları, bereketleri olduğunu bildiriyor.

O zaman, bu toplu yaşamamanın da düzenli olması lâzım! Herkesin görevini bilmesi lâzım! Herkesin iyi şeyler yapması lâzım! Kötü şeyleri yapmaması lâzım!..

İyi ama, iyi şeyleri iyi insanlar yapıyorlar, kötü şeylerden uzak duruyorlar da, bir de toplumda ayyaş, sarhoş, serserisi, afyonkeşi, tinerkeşi var... Şimdi tiner de çekiyorlarmış, maalesef, neler neler duyuyoruz artık. Kötü şeyler gazetelerde, televizyonlarda söylendikçe de yaygınlaşıyor. İnsanlar filmlerden, televizyonlardan, mecmualardan, kötü arkadaşlardan da sapabiliyor. Başka ülkelerin kötü insanlarından da sapma olabiliyor.

Şimdi kötü insanlar da var toplumun içinde, az da olsa... Meselâ, Türkiye’de az kötü insanlar; başka ülkelerde daha fazla... Medeniyet arttıkça, medenî denilen ülkelerde kötülükler daha da fazlalaşıyor. Sanıldığı gibi değil, medeniyet ilerledikçe insanlar daha güzel insan olmuyorlar. Bazen daha canavar oluyor. Daha bilgili, daha gaddar, daha korkunç oluyorlar. Medeniyet insanlık seviyesini göstermiyor; rahat yaşama seviyesini, konforu gösteriyor. İnsaniyet, irfan, o işte İslâm’da var... Müslümanlar tabii umumiyetle iyi insanlar da, içlerinden kötü insanlar da çıkabiliyor.

Bu kötü insan nerden geldi, nasıl oldu?.. İşte bazen bir muhacir oluyor, bir yerden gelmiş oluyor; bazen yetim büyümüş oluyor; bazen hapse girmiş, çıkmış oluyor... Kötü muhitlerden kötü huylar kapmış oluyor. Tamam. Bunlara karşı, yâni toplumun içindeki az da olsa kötülere karşı iyi insanların görevleri var.

“—İslâm’ın kötü insanlara karşı bakışı nasıl hocam?..”

Bir kere müslüman kötü bir insana, yâni günahkâr bir insana acıyor, kızmıyor. “Kızmayın, ayıplamayın! Ayıplarsanız, sizin de başınıza gelir. Allah ceza olarak, ‘Sen mi onu ayıpladın? Hadi bakalım senin de başına gelsin!’ diye, senin de başına getirir.” diyor Peygamber Efendimiz hadis-i şeriflerinde.

Ayıplamak yok, kızmak yok... Ne var? Acımak var, kurtarmağa çalışmak var. İlk vazifemiz bu. Yâni, kötü insanları ıslah edebilmeliyiz, kötü

çocukları ıslah edebilmeliyiz. Kötü kadınları ıslah edebilmeliyiz. Sarhoşları, ayyaşları kötü alışkanlıklarından vaz geçirebilmeliyiz.

Bakın şimdi biz bugün karayolculuğu yaparken, radyo dinliyoruz, haberleri dinliyoruz. Yâni insan, bir genç çocuk, günde beş tane sigara içerse, onun ciğerlerinin gelişmesi bile, yüzde şu kadar nisbette geriliyormuş öteki genç arkadaşına göre... Sigara bile fenâ! Bunu mertçe, açıkça, haykırarak söylemek lâzım!.. Yâni, “Kimsenin işine karışmayalım, ne yaparsa yapsın! O da keyfidir, zevkidir.” dememeliyiz. Çünkü bakın, ciğerinin gelişmesi engelleniyor, oksijeni alması engelleniyor, damarları sertleşiyor. Sonunda ciğerleri kurum doluyor, is doluyor, pas doluyor, öksürük oluyor. Damarları sertleşiyor, kalbi hastalanıyor; genç yaşta hastalıklı, öksürüklü bir insan olarak, toplumun istifade edemediği bir insan durumuna geliyor. Sonunda da ölüp gidiyor.

Kötü alışkanlıkların karşısına çıkmalıyız. Kötü insanları doğru yola çekmeğe çalışmalıyız. Çocukların arasındaki kötü eğilimleri, yok etmeğe çalışmalıyız.

Geçen gün gecenin yarısında şöyle bizim İskenderpaşa’dan çıktık. Pazar dersinden sonra yatsıdan sonraya kalmıştık, biraz geç çıktık. Ara sokaklardan giderken baktık polisler grup grup duruyorlar. Etrafa baktık, mahallenin çocukları grup grup olmuşlar. Herhalde iki çete diye tahmin ettik bir arabanın içinde... Birbirlerine taş atıyorlar. Kazık gibi delikanlılar veyahut levant

gibi gençler... Güzel insanlar olsalar, ne kadar iyi olur. Ama polise yaka silktiren, birbirlerine zarar veren insanlar haline gelebiliyorlar.

Bunlar kötü... Kötü bir şeyin karşısında müslümanın ne yapması gerekiyor?.. Kötülüğü yok etmeğe çalışması gerekiyor. Kötü insanı ıslah etmeye çalışacak; eğer kötülükte ısrar ediyorsa, engelleyecek, yaptırtmayacak.

Onun için, Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki: “Bir kavmin içinde günahlar işleniyorsa...” Günahlar nelerdir?.. İçkidir, kumardır, zinadır, hırsızlıktır, katildir, adam öldürmedir, gadirdir... vs. Bunların hepsi günah, şerefsiz, kötü işler. Bunlar işleniyorsa bir kavmin içinde, müslüman bir kavmin bunları yola getirmesi lâzım!..

Islah etmeye çalışır. Islah olursa, olur. Islah olmazsa, İslâmî toplum, büyük kalabalık grup gücünü ortaya koyacak, ağırlığını ortaya koyacak; kötülüğü yaptırmayacak. Kötülüğü yapana, kötülüğü yapma hürriyeti yok!.. Neden?.. Toplum zarar görüyor. Günahlar insanlara zararlı, ailelere zararlı, sıhhate zararlı, ruha zararlı... Toplumun nizamına zararlı... Bunların engellenmesi lâzım!

Bunları değiştirmiyorsak, camdan bakıyor, perdeyi çekiyor; tamam... Kimse kimseye karışmıyor.

Yıllar önce, Beyazıt'ta bir tanıdığımın, akrabamın oturduğu bir mahallede, hırsızın birisi gelmiş, aşağıda arabaları karıştırmağa başlamış. Açmağa çalışıyor. Yukarıdan birisi de:

“—Hey, niye benim arabamın kapısını açmağa çalışıyorsun?” diye bağırmış.

Hırsız küstah... Belki de ne bileyim, uyuşturucu kullanmıştır, esrar kullanmıştır, o zaman korkmuyor da... Aşağıdan yukarıya, arabanın sahibine demiş ki:

“—Oradan ne bağıırp duruyorsun? İn aşağı da, erkeksen yanıma gel!” demiş.

Adam da tabii, malını korumak için merdivenlerden inmiş arabasının başına... Açacak çalacak, ne yapacaksa yapacak diye... Hırsız bıçağını çekmiş, bunun üstüne saldırmış. Bıçağın ucuyla muhtelif yerlerinden, 15-20 yerinden yaralamış. Bütün mahalleli camdan bakıyormuş...

Olur mu, ben anlayamadım. Allah insanı öyle zorlu imtihanlarla imtihana tâbî tutmasın, bıçaklı, silahlı olunca, iş polisiye bir iş oluyor, polise ait bir iş oluyor. Halktan herkes de gidip de böyle bıçaklı bir insanla uğraşamaz ama, bir telefon eder insan:

“—Aşağıda bıçaklı birisi var, arabaları soymağa çalışıyordu.

Komşumuza da bıçak çekti.” filân diye, âcilen polis çağırır.

Kendisi de beş on kişi aşağı inince, tabii bir kişinin zararını önleyebilirler. Komşularını korumaları lâzım! Engelleyememişler. Yâni, nemelâzımcı bir toplum. Yarın onun da başına gelir. Bu doğru değil...

Bir toplumda günahlar işleniyor da, toplumu teşkil eden iyi insanlar daha çok, güçlü, kuvvetli ama, değiştirmiyorlarsa, bu günahları engellemiyorlarsa, o zaman, Allah o günahkârlara verdiği azabı, ikâbı, cezayı, sadece onlara vermez, bütün topluma verir.

İyiler de vardı arasında, iyiler niye o cezaya uğruyorlar?.. Çünkü, kötülerin günah işlemesini engellemediler. Evet, işte İslâm'da böyle bir vazife de var. Yâni, İslâm'da insan namaz kılacak; tamam... Camide ezan okunduğu zaman, buyurun namaza!.. Şu vazifeleri yapacak, bu vazifeleri yapacak; tamam... Bir de kötülükleri yaptırmamak, kötülüğün karşısında durmak vazifesi var... *Nehy-i münker* vazifesi var, günahı yaptırmamak, yapılmasını engellemek vazifesi var.

Toplu olunca daha kolay olur. Tek başına olsa bile, insanın yine bunu yapması lâzım!..

Biliyorsunuz, Yâsin Sûresi'ni herkes sever ve herkes okur. Sevaplı bir sûre diye Peygamber Efendimiz'in hadis-i şeriflerinden biliyorlar. Pekiyi ama, Yâsin Sûresi'nin içinde ne var? Yâni hangi ibretli ayetler var, bunlardan hangi dersler, ibretler çıkar; hangi hikmetler çıkar?..

Yâsin Sûresi'nin ikinci sayfasında, Habîbü'n-Neccâr isimli, Antakyalı bir mübarek zâtın olduğu söylenen, bir hadise anlatılıyor. O şehre gelmiş olan mübarek insanlar, o şehrin ahalisini hak yola çağırıyorlar, bâtil inançtan hak yola gelmelerini istiyorlar da; o kavim onları öldürmeğe kalkıyor. Ama bu mübarek zât da,

Habîbü'n-Neccâr da koşarak geliyor, hem de bunların öldürölmeğe kalkışıldığı meydana... Onlara nasihat ediyor:

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَى الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَا قَوْمِ
اتَّبِعُوا الْمُرْسَلِينَ

(يس: ٢٠)

(*Ve câe min akse'l-medîneti racülün yes'à*)
“Derken şehrin öbür ucundan bir adam koşarak geldi. (*Kâle yâ kavmi'ttebiu'l-mürselîn*) ‘Ey kavmim, yanlış iş yapıyorsunuz! Bakın bunlar iyi insanlar, mübarek insanlar, bunların sözünü dinleyin! Bunların buyruklarını tutun! Bunlar ilâhî vazifeli insanlar, bunları dinleyin!’ dedi.”
(Yâsin, 36/20)

Demek ki, tek kişi olsa da ihlâslı bir insan çıkar, koca bir kalabalığa karşı hak sözü söyler, tavsiyeyi yapar. Yapmalı!.. Bunu öğreniyoruz. Yâsin Sûresi'nin bu ikinci sayfasındaki muazzam, mübarek kıssadan çıkaracağımız hisse bu.

Şimdi, kimse kimseye karışmıyor. Olmaz, karışacaksın, bu şehir senin!.. Bu şehrin temizliği senden de sorulur. Sokağa tüküremez, kimse çöp atamaz, kimse pis su atamaz. Kimse köşeyi, beriyi kirletemez...

Bakıyoruz caddelerin ortasına, en güzel yerlerine, böyle yerlinin, yabancının gelip gideceği yerlere çöpler yığılmış... Birileri de geliyor, çöpleri karıştırıyor. Yâni, paket halindeki çöpleri karıştırıyor, içinden kendi işine yarayacak şeyleri alacağım diye, çöpleri ikinci defa çöp haline getiriyor.

Bence bunu da engellemeli! Poşet halinde, paket halinde, naylonun içindeyken, işte çöp orada duruyor hiç olmazsa... Birisi, “Bunun içinde acaba benim işime yarayan şu maddeler var mı?” diye sopayla karıştırıyor. Daha beter ortalığa dağıtıyor, gidiyor.

Bunlar hep, yapmayın diye söylememiz gereken şeyler diye düşünüyorum. Çeşitleri var tabii... Meselâ, sizin gücünüz var. Kuvvetiniz, etrafınız, gücünüz nisbetinde, yanlış olan bir şeyi söylemelisiniz. Söylemek bir derece... İnsanın kendisinin yapmaması, en aşağı derecesi... Yapılmamasını söylemesi bir üstün derece... Yapılmış bir yanlışlığı diliyle düzeltmeğe çalışması bir derece... Sevmemesi, kızması, kafasından ona karşı olması bir derece... Eliyle düzeltmesi bir derece... Fiilen yaptırtmaması bir derece...

Onun için aziz sevgili Akra dinleyicileri, faal müslüman olalım, gayretli müslüman olalım! İyilikleri çoğaltmağa, kötülükleri de azaltmağa çalışalım ki; kötülükler gerçekten azalsın, iyilikler gerçekten artsın...

El-hamdü lillâh, ben seviniyorum, şimdi güzel güzel haberler... Her şeyde bir ümit, bir güzel gelişme... İnşâallah bizim ülkemiz ve diğer müslümanların ülkeleri iyi çalışmalarla çok güzel olacak!.. İnşâallah biz kendi ülkemizi, hem ileri bir ülke haline getireceğiz, hem Afrika’daki Avrupa’daki, Kafkasya’daki, Ortadoğu’daki, dünyanın her yerindeki müslüman kardeşlerimize de fiilen yardım

edeceğiz, elimizi uzatacağız. Onlara da faydamız olacak. Yapacağımız işler çok.

O halde biz çok faal müslüman olmalıyız, gayretli, cevval müslüman olmalıyız. Hem hayırları çok yapmağa koşmalıyız, hem de kötülükleri engelleme vazifemiz var... Tabii bunun da usûlü var. Tatlı tatlı, netice itibariyle kavga çıkartmadan, bu işi başarmak lâzım!

Ama kötü insan, ille de inat ediyorsa, “Ben bu kötülüğü yapacağım!” diye, o zaman da tabii, icabında müslümanların izzetini, kuvvetini, satvetini, şecaatini göstermesi lâzım!.. Bu da tabii kardeşlikle, elbirliği ile, müslümanların birbirine destek olmasıyla olacak. Önemli bir husus; çok cevval ve fa’al müslümanlar olmalıyız.

b. İnsana Söylenen Nasihat

İkinci hadis-i şerife geçmek istiyorum. Bu da birinci hadis-i şerifle ilgili... Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:²

أَيُّمَا عَبْدٍ جَاءَتْهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ أَهْلِ فِي دِينِهِ، فَإِنَّهَا نِعْمَةٌ مِنْ أَهْلِ سَيِّقَتْ إِلَيْهِ، فَإِنَّ قَبْلَهَا بِشُكْرِ، وَإِلَّا كَانَتْ حُجَّةً مِنْ أَهْلِ عَلَيْهِ لِيَزْدَادَ بِهَا إِثْمًا، وَ يَزْدَادَ أَهْلُ عَلَيْهِ بِهَا سَخَطًا

(ابن عساکر)

² İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XV, s.202, no:1757; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l- Evliyâ*, c.VI, s.136; İbn-i Hacer, *el-İsâbe*, c.IV, s.509, no:5572; Atıyye bint-i Kays RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.257, no:6434; *Feyzü'l-Kadîr*. c.III, s.141, no:2955;

Câmiü'l-Ehâdîs, c.X, s.429, no:9965.

RE. 178/10 (*Eyyümâ abdin câethü mev'izatün mina'llâhi fî dînihî, feinnehâ ni'metün mina'llâhi sebekat ileyh, fein kabilehâ bi-şükrin, ve illâ kânet hücceten mina'llâhi aleyhi li-yezdâde bihâ ismen ve yezdâde'llâhu aleyhi bihâ sahatà.*)

Bu hadis-i şerif de biraz ilk okuduğum hadis-i şerifle ilgili. Ben böyle bizi cevval müslüman olmağa, —aktif diyeceğim ama, ceza yerim diye demiyorum— fa'al ve cevval müslüman olmağa sevk eden bu hadis-i şerifleri, çok söylememiz gerektiği kanaatindeyim. Sanki müslümanlar biraz çok sessiz duruyorlar, pek boynu bükük duruyorlar, haklarını bile aramıyorlar. Yurtdışından, yabancılardan, gayrimüslim ülkelerden binbir türlü zulüm oluyor da, sesleri çıkmıyor gibi geliyor.

O bakımdan bu hadis-i şerifleri okuyorum. Yeni Türkçe tabiriyle çok güncel, çok canlı konular bunlar. Onun için bu hadis- i şerifleri dinleyin ve başkalarına da anlatın! Görsünler müslümanların nasıl sıcak kanlı, nasıl sevimli, nasıl böyle heyecanlı, nasıl samîmî, nasıl böyle damarlarında şırı şırıl kanların hızlı hızlı aktığı, gayretli, Allah'ın hizmet ehli kulları olduğunu herkes anlasın...

(*Eyyümâ abdin*) “Herhangi bir kul ki, (*câethü mev'izatün mina'llâhi fî dînihî*) o kula dini konusunda Allah'tan bir öğüt gelmişse...”

“—Bu öğüt nereden geliyor Hocam?..”

Allah'tan bir kuluna, dini konusunda bir öğüt nereden gelir?.. Bakarsın, Akra radyosundan gelir. İşte böyle radyodan bir öğüt gelir... Veyahut bir kitaptan gelir... Veyahut bir gazetenin bir makalesinden, bir haberinden gelir... Veya takvimin arkasındaki üç beş satır yazıdan gelir... Veyahut birisi söyler. Yolda giderken söyler, bir yerden duyulur... Yâni gönderene bakmak lâzım; söyleyene değil, söyletene bakmak lâzım!

Allah birisini vesile ediyor, sana bir öğüt geliyor: Meselâ, “Yalan söyleme!..” Meselâ, “Teheccüd namazı kıl!..” Meselâ, “Helâl lokma ye!..” Meselâ, “Müslümanların yardımına koş!..” Meselâ, “Cimri olma, hayır yap!..” Neyse, böyle bir dînî emir, tavsiye, mev'iza, yâni vaaz, yâni öğüt geldi. Herhangi bir müslümana, dini konusunda böyle bir öğüt geldi. Nereden geldi?.. Havadan geldi, kâğıttan, gazeteden geldi, komşudan geldi... Bir insandan geldi, dosttan geldi, düşmandan geldi...

Bir öğüt geldi mi, bu nedir?.. (*Feinnehâ ni'metün minâ'llâhi sebekat ileyh*) “Ona koşup gelmiş olan, Allah'tan bir nimettir bu...” Bakın bir öğüt geliyor, bir emir geliyor, bu nedir?.. Nimettir. Neden?.. Allah'ın öğüdü geliyor, tutunca sevap kazanacak, Allah sevecek, Allah'ın sevgili kulu olacak, sevdiği kulu olacak, sevdiği işi yapmış olan bir kul olacak... Nimet bu... Bu öğüt nimet, bu öğüdü veren kimseye teşekkür etmek lâzım! Gazeteye, radyoya, yayına teşekkür etmek lâzım! Nimet bu...

Yâni, “Bir müslümana bir yerden bir öğüt geldi mi, nereden gelirse gelsin; o Allah’tan ona koşa koşa gelmiş bir nimettir.” diyor Peygamber Efendimiz.

Haa, böyle bir nimet geldi mi, insan ne yapar?.. “El-hamdü lillâh, çok şükür yâ Rabbi! Bana bu hakîkati duyurdun, birisini vesile ettin, sen Müsebbibü’l-esbâb’sın yâ Rabbi! Sebepleri sen sevk edersin, kâinatın hâlikı sensin, râzıkı sensin, mutasarrıfı sensin...” Ne demek bunlar?.. Yâni, “Kâinatı yaratan sensin, yürüten, yöneten sensin, her şey senin emrinle, buyruğunla oluyor; senin kaderinle oluyor, senin takdirinle oluyor... Her şey senden, ben bunu seziyorum, biliyorum yâ Rabbi!.. Sen sebepleri sevk eden, hareket ettiren, gücün kuvvetin sahibi olan yaradanımsım! Biliyorum, bunlar senden... Bana öğüt geldi, bu öğüdü de sen gönderdin bana... Tamam, bu öğüt de senden...” der.

O zaman ne yapacak insan?.. “Çok şükür yâ Rabbi, senin öğüdünü aldım. Senin bu öğüdün bana bir nimettir.” diyecek. Nimete şükretmek lâzım, çok şükür yâ Rabbi demek lâzım!...

(*Fein kabilehâ bi-şükrin*) “Bunu şükür ile kabul ederse, iyi bir şey yapmış olur. Ne mutlu, sevap kazanmış olur. O öğüdü tutar, Allah’ın sevdiği bir işi yapmış olur, derecesi artar. Devam ederse, arkasından çok büyük hayırlara erer.”

(*Ve illâ*) “Aksi takdirde, şükür ile karşılamazsa bu öğüdü, nimet olduğunu anlamazsa bu öğüdün; git yâ, bırak yâ derse...” Bazı insanlar

böyle diyor. Hak bir sözü söylüyorsun da, sinirli bir anında dinlediği için, “Bırak yâ!” diyor, öğüt veren kimseye karşı geliyor; bağılıyor, çağırıyor, dinlemiyor.

Haa, sen misin bu gelen öğüdü kabul etmeyen, şükretmeyen, üstelik bağırıp çağırın?.. Burada yok ama, manzarayı gözümüzün önünde canlandıralım! Adam öğüt verildiği zaman kızıyor, küplere biniyor, öğüt verene bağılıyor, çağırıyor, “Sen karışma bu işe!” diyor.

Bazan bir şeyi söylüyorsun birisine, “Sen karışma hocam!” diyor. Eğer seni çok seviyorsa; “—Hocam, seni çok seviyorum ama, sen bu işe karışma!” diyor.

Yâhu, ben Allah’ın öğüdünü söylüyorum. Beni sevmen bir şey değil, sen öğüdü tut, öğüdü sev! Öğüdün Allah’tan gelen bir nimet olduğunu bil de, öğüdü tut mübarek!..

“—Yok, tutmayacağım ben öğüdü, sen de darılma! Seni çok seviyorum ama öğüdü tutmayacağım!” diyor, tutmuyor.

Bazıları böyle oluyor. İnsanlar inat havasına giriyorlar, şeytanın esiri oluyor. Kızıyor, senin öğüdünü tutmuyor; içinden şeytanın ona söylediği, şeytanın öğüdünü tutuyor. Hocanın öğüdünü tutmuyor, şeytanın öğüdünü tutuyor... Rahmân’ın buyruğunu tutmuyor, şeytanın hükmüne giriyor bazıları... Yanlış iş yapıyor ama yanlış iş yaptığının farkında değil...

(*Ve illâ*) “Eğer şükürle karşılamazsa bu nimet olan öğüdü; (*kânet hücceten minâ’llâhi aleyhi*) aleyhine mahkeme-i kübrâda Allah tarafından kullanılacak bir belge olur bu... (*Li-yezdâde bihâ ismen*) Günahı artsın diye, (*ve yezdâde’llâhu aleyhi bihâ sahatà.*) Allah’ın ona karşı hışmı, kızgınlığı artsın diye vesile olur, kaynak olur, belge olur bu, böyle nimeti şükürle karşılamaması...” diyor.

Bu gibi hadis-i şerifler çok önemli... Hadislerin hepsini seviyorum da, ayırım yapmayı da doğru görmüyorum. Hepsini severiz. Peygamber Efendimiz, neyle ilgili hangi sözü söylerse, başımızın tacıdır. Hepsini sevmemiz lâzım ama, bu hadis-i şerifler çok önemlidir, aziz ve muhterem kardeşlerim!..

Bakın, sana öğüdü kim verirse versin, eğer bir ayet, bir hadis okumuşsa; dininden bir ahkâm sana anlatmışsa; “Kardeşim böyle yapma, bu yanlış, bu günah!” demişse birisi sana; veyahut, “Şöyle yap kardeşim, böyle yaparsan sevap!” demişse... Yâni olumlu bir öğüt:

“—Şöyle yap kardeşim, sevap kazanırsın!” Olumsuz bir öğüt:

“—Yâ kardeşim, öyle yapma! Bu günahdır, ayıptır, Allah sevmez.”

Yâni her ne türlü öğüt gelmişse, aslında bu öğüt, söyleyen kim olursa olsun, Allah’tan sana gönderilmiş bir nimettir. Sen bunu şükürle karşılayacaksın, öğüdü de tutacaksın!.. Öğüdü tutmak lâzım!.. Evet, nasihatı vermek kolaydır,

öğüt tutmak zordur. Nasihat eden çok olur ama, öğüt tutan az olur az olur diyorlar. Hakîkaten de öyle, öğüdü tutmak kolay bir şey değil...

Öğüdü tutmuyor insanlar. Bir kere izzet-i nefesine yediremiyor. Yâni bir anda yanlış bir şey kendisine söylendiği zaman, yüzü morarıyor, kararıyor, kaşları çatılıyor, yutkunuyor; seni de sevmiyor. Ne oluyor?.. Doğru söyleyeni dokuz köyden koçuyorlar. Falanca adam direk gibi doğru doğru, dosdoğrucu bir adamdır... Kimse sevmez. Neden?.. Doğruyu söylüyor, herkese kusurunu söylüyor, Söyleyince de kimse onu sevmiyor.

Millet, insanlar ekseriyetle dalkavukluğu seviyor, methedil- meyi seviyor. Hakkı olmadığı konularda beğenilmek istiyor. Hakkı yok, haddi değil; öğülmek, beğenilmek istiyor. İnsanoğlunun içinde var bu, beğenilmek arzusu. Nefsin bir arzusu... Doğruyu söyleyeni sevmiyorlar. Ama öyle olmaması lâzım!

Buna benzer bir hadis-i şerifi hatırladım, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri! Peygamber SAS Efendimiz'in bir başka hadis-i şerifi; onu da zaman zaman söylüyorum vaazlarımda:

“—Senin kapını çalıp da, senden bir şey isteyen dilenci, Allah'ın sana hediyesidir.” diyor Peygamber Efendimiz. Ne kadar ilginç, ne kadar güzel!.. Kapıyı çalan yoksul, miskin, Allah'ın sana hediyesidir. Nasıl hediye bu?.. Sen ona evden biraz bir şey vereceksin; ekmek, peynir, yiyecek, içecek, biraz para... Ne istiyorsa...

Daha aslından, tabii o Allah'ın hediyesi, senin kapına gönderilmiş ama, asıl insanın fakirleri araması, bulması lâzım!.. Mahalledeki fakirleri bilmesi lâzım! Yoksul mahallelere gitmesi lâzım!..

Bence zengin insanların, haftanın bir gününde tebdil-i kıyafet eyleyip, cebine paraları dizip, yoksul mahallelere gitmesi lâzım! Yoksul mahallelerin camilerine gidip, orada namaz kılması lâzım!.. İmam efendiye, kendisinin zengin olduğunu belli etmeden, hal hatır sorması lâzım!..

“—Bu mahallede yoksul, fakir, hasta, aç, dul, yetim, muhtaç var mı, yok mu kardeşim?.. Hocam, senin bildiğin böyle hakîkaten fakir, dilenciliği meslek edinmiş değil de, gerçekten fakir olan insan var mı?” diye sorması lâzım!..

Aramamız lâzım! Tarama diyorlar ya, hani bazen sağlık taraması deniliyor, doktorlar bir mahalleyi tarıyorlar. Veyahut bir mektebe geliyorlar, bütün öğrencileri dış muayenesi yapıyorlar, tarama yapıyorlar... Veya ciğerlerini muayene ediyorlar, bakalım hastalık var mı, yok mu diye... Bizim de fakir taraması yapmamız lâzım!.. Haftanın bir günü gidelim...

“—Hocam, o mahallelere gidince, insan biraz üzülüyor. Yoksul, mahalleler pis, kaldırımları yapılmamış, yerler çamur, evler düzensiz... Çocuklar pis, pasaklı, yıkanmamış filân. İnsan üzülüyor. Yâni, şöyle biraz güzel semtlere gitse insan, muntazam sokaklar, güzel bahçeler, güller, sümbüller; böyle her taraf pırıl pırıl,

imrenilecek gibi... Oralarda insan neşeleniyor da, öbür tarafta biraz üzülüyor.”

Evet, biraz o üzülecek yerlere gitmek lâzım, biraz fakirlerin halini görmek lâzım!..

Ne faydası var?.. En aşağı iki faydası var. Faydalardan bir tanesi, sen elindeki nimetlere şükredersin:

“—El-hamdü lillâh yâ Rabbi! Meğer sen bana nice nice nimetler vermişsin de, ben ne türlü nimetlerin içinde yüzüyormuşum da, farkında değilmişim. Bak bu kardeşlerim, bunlar da senin kulların yâ Rabbi! Ben bunlardan ne kadar iyi durumdaymışım...” diye insanın şükrü artar. Elindeki nimetin kadrini, kıymetini bilir.

Çünkü insan, kendinden aşağıdakilere bakınca, şükrü artar. Kendinden yukarıdakilere bakınca, onlara imrendiği için, elindeki nimetleri küçümser. Elindeki nimeti küçümsemek, beğenmemek, azımsamak da, Allah’ın sevmediği kötü bir huy... Oradan da başı belâya girer.

Biraz fakir mahalleleri dolaşmalı da insan, elindeki nimetlerin kıymetini anlamalı! Allah’ın kendisine ne nimetler verdiğini bilip, şükrü artmalı, hamdi artmalı!.. Kendisine bir fayda bu... Kendisinin rûhî terbiyesine faydası olacak.

İkinci faydası, o mahallenin fakirlerine... Mahalleye bir zengin gelince, bakar ki caminin çatısı akıyor, bakar ki halısı yok... Bakar ki, sobası yok... “Hadi ben buranın kaloriferini yaptırıvereyim... Hadi ben burasını tamir edivereyim der. Yoksullara bakar, dullara,

yetimlere göz kulak olur. Yiyecek dağıtır, giyecek dağıtır, kömür dağıtır, aş dağıtır... İş bulur, çocuklarını okutur. Yâni insan onları da yaptığı zaman, rûhen sıhhat kazanır. İyilik yapmak insanı rûhen sıhhatlendirir.

Bazı insanları duyuyoruz, Afrika'ya gitmiş; ilkel ilkel kabilelere, köylere gitmiş, oraya yerleşmiş, orada hastane kurmuş. Ömrünü Avrupa'nın lüks bir şehrinde konforlu, müreffeh, rahat imkânlarını tepmiş, bırakmış, yoksul bir Afrika köyünde ömrünü geçirmiş. Neden yapıyor bunu?.. Bunun da bir zevki var da onun için yapıyor.

Yâni iyilik yapmanın bir büyük lezzeti, zevki vardır. Bazı insanlar bunu biliyor, meşakkat çekiyor ama, iyilik yapıyor. İyilik yaptığından dolayı zevk alıyor. Tabii, o Avrupalı, onun da kendine göre, Hazret-i İsâ AS'a inanmaktan doğan dindarlıktan geliyordur herhalde bu insancıl tarafı, yoksul kabilelere yardım etme tarafı. Yâni netice itibariyle ilâhî duygularla yapmıştır bunu... Tabii, müslümanlar daha çok, daha temiz, daha hâlis ilâhî duygularla, bu iyilikleri yapacak.

Onun için, o fakir mahallelere, o fakir köylere, fakir şehirlere gittiği zaman... Bence ülkemizin zengin şehirlerindeki zengin insanlar, biraz fakir şehirlere gitsinler. Doğu Anadolu'ya, İç Anadolu'ya, köylere... Yâni arabaları değiştirelim sevgili Akra dinleyicileri! Arabaları değiştirelim, yüksek tekerlekli, dingilli, dağa bayıra tırmanan arabalar alalım!..

“—Hocam nereden icab etti bu?..”

Biraz yolsuz köylere gidelim, imkânsız yerlere gidelim, fakir yerlere gidelim!.. “Getirin bakalım, abdest alacağım!” Su yok... “Hadi bakalım karnım acıktı, biraz yiyecek getir!..” Kasap yok, bakkal yok, yiyecek yok, içecek yok... Yoksulluk, sefalet çok fena... İşte oralarda hayır yapma imkânı olur.

Onun için, ben diyorum ki, “Gelin arabaları değiştirelim, dört tekeri çekişli, dağlara, bayırlara, orman yollarına, toprak yollara gidebilen arabalar alalım; biraz yokluk şehirlere, kasabalara, köylere gidelim!.. Oralarda biraz hayır hasenât yapalım!” diye, teklif ediyorum size radyodan...

Evet, “İnsanın kapısına gelen dilenci, Allah’ın ona hediyesidir. Herhangi bir yerden, din konusunda, İslâm konusunda insanın kulağına gelmiş olan bir öğüt, Allah’ın ona bir nimetidir. Nimete sükretmek lâzım! Şükrederse, yaparsa bu öğüdü; Allah sevecek... Yapmazsa, Allah ona kızar ve onun günahı artar.” diyor Peygamber Efendimiz.

Onun için öğütleri tutun! Düşmanınız bile söylese, haklı sözü kabul edin; haksız sözü, yanlış sözü, dostunuz, yakınınız bile söylese, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, “Aaa, bu yanlış oldu.” deyin! Çünkü Peygamber Efendimiz’in hayatı öyle, kendisi öyle yapmış. En sevdiği insan bile yanlış bir iş yaptığı zaman, “Aaa, bu yaptığın doğru değil! Senin bu huyun cahiliye devrinden, ahlâkından kalma kötü bir ahlâk; bunu düzeltmen lâzım!” demiş

Peygamber SAS Efendimiz. Mâdem onun sünnetine uyacağız, o halde eğriye eğri, doğruya doğru demeliyiz.

Ama bir de, eğrinin eğri olduğunu söylerken, böyle kaş çatıp da söylemek yerine, hatayı işleyen insanı seveceğiz ama hatayı tenkit edeceğiz. Hatayı yapan insanı sevdiğimizi belirterek yaparsak, o zaman seven insanın öğüdü tutulur ve öyle insanın öğüdüne kızılmaz. Yâni günahkârı seveceğiz, günahı sevmeyeceğiz. Günahkârı kurtarmağa çalışacağız, sevdiğimiz için... Günahı sevmediğimiz için, yok etmeğe çalışacağız. Günaha kızıp da günahkârı yerin dibine batırmak, netice itibarıyla günahkârları zarara uğratmak emektir, belki de günaha itmek demektir. Asıl olan, bataklığa düşmüş olan bir insanı, elini uzatıp bataklıktan onu çekip kurtarmaktır. Çamurdan kurtarmaktır, yıkayıp temizlemektir. Böyle yapmağa çalışmalıyız.

c. Açı Doyurmak, Korkuyu Gidermek

Şimdi bu iki hadis-i şeriften sonra, bir de müjdeli hadis-i şerif okuyalım, üç olsun. Enes RA'dan rivayet edildiğine göre, Peygamber Efendimiz buyuruyor ki:³

أَيُّمَا رَجُلٍ أَطْعَمَ جَائِعًا، أَطْعَمَ أَهْلًا مِنْ طَعَامِ
الْجَنَّةِ؛ وَأَيُّمَا رَجُلٍ آمَنَ خَائِفًا، آمَنَهُ أَهْلُ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ مِنَ الْفَزَعِ الْأَكْبَرِ
(الرافعي عن أنس)

³ Kenzü'l-Ummâl, c.XV, s.1230, no:43190; Câmiü'l-Ehâdîs, c.X, s.408, no:9914.

RE. 178/2 (*Eyyümâ racûlin et'ame câian et'ama'llàhu min taàmi'l-cenneh, ve eyyümâ racûlin âmene hàifen âmenehu'llàhu yevme'l-kıyâmeti mine'l-fezai'l-ekber.*)

“Herhangi bir adam ki, bir insanı doyurmuşsa, Allah da ona cennet taamlarından yemek yedirir. Yâni cennete sokar, cennette ziyafet çeker, cennet taamlarını yemesini nasib eder.” Demek ki aç insanları doyurmalı! Yâni, yoksulluktan, açlıktan sıkıntı çeken insanları bulup doyurmalıyız.

(*Ve eyyümâ racûlin âmene hàifen*) “Korkan bir insanın korktuğunun sebebini araştırıp korkudan onu kurtaran, emniyete alan, emniyete çıkartan kimseyi de, (*âmenehu'llâhi yevme'l-kıyâmeti mine'l-fezai'l-ekber.*) Allah kıyamet gününde en büyük korkudan; insanların korkudan titreştiği mahşer gününde korkulardan emin kılar, korkulardan kurtarır.”

Demek ki, korkmuş insanları korkulardan kurtarmağa, aç insanları doyurmağa çalışacağız. İnsanların yardımına koşacağız.

Bir şey daha söyleyecektim, unuttum: Birinci hadis-i şerifte *eazzü* ve *ekseru* kelimeleri geçtiği zaman, onlar ism-i tafdil ya... Hani, (*Eyyümâ kavmin umile fîhim bi'l-meàsî*) “Herhangi bir kavim ki içinde günahlar işleniyor, (*hüm eazzü ve ekseru*) halbuki iyi insanlar daha izzetli ve daha çok; ama değiştirmiyorlar. Azab onlara umûmî gelir.” diye ism-i tafdil geçti ya, oradan geçen haftaki bir ism-i tafdil yüreğime dert oldu. Okurken orada ism-i tafdilin harekesini yanlış telaffuz ettim diye...

Geçen haftaki hadis-i şeriflerde geçen bir hadis-i şerif vardı. Orada *âmir* kelimesinin ism-i tafdili, mimi üstünlü olarak (*âmeruhüm*) okumam gerekirken, (*âmürühüm*) diye mütekellim sîgasıyla söyledim diye, hadis-in o kelimesini yanlış telaffuz ettim diye, sevgili Akra dinleyicileri bir haftadır canım sıkılıyor. Onu da düzeltmiş olalım!..

Geçen haftaki hadis-i şerifi siz bulun; oradaki *âmürühüm*'ü, *âmeruhüm* diye, *mim*'in harekesini üstün olarak düzeltiverin!..

Allah hepinizden razı olsun... Cumanız mübarek olsun... Allah bu güzel günün feyzinden, bereketinden cümle-nizi istifade ettirsin... Sevdiği kul eylesin, bahtiyar olarak yaşatsın... Huzuruna sevdiği kul olarak varmanızı nasib eylesin... Cümle-nizi cennetiyle cemâliyle müşerref eylesin...

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri, *es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!*..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

27. 09. 1996 - Bursa

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

